

Jatkuva oppiminen taloushallinnossa – kokemuksia erikoistumiskoulutuksesta

TEKSTI | Susanna Honka, Kaija Koivusalo, Pasi Kuusijärvi, Niklas Visanko

////////////////////

Digimurros muuttaa taloushallinnon asiantuntijoiden työtehtäviä pysyvästi ja vaatii taloushallinnon asiantuntijoilta osaamisen päivittämistä ja uudenlaista osaamista. Vastauksena tähän haasteeseen neljä suomalaista ammattikorkeakoulua toteutti vuoden kestävänsä Digitaalinen talousohjaus -erikoistumiskoulutuksen kolme kertaa vuosina 2018–2021. Koulutus suunniteltiin korkeakoulututkinnon suorittaneille taloushallinnon työtehtävissä toimiville asiantuntijoille, joilla oli tarve lisäosaamiselle. Opetus- ja kulttuuriministeriön tukema koulutus oli ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon vaatimusten mukaista, ja sen suoritti noin 150 talouden ammattilaista.

Teknologian kehitys on muuttanut talousohjauksen asiantuntijoiden työkuva teknologiapainotteisemmaksi. Tämä kehitys antaa taloushallinnolle mahdollisuuden lisäarvoa tuottavaan rooliin organisaation tehokkaammassa ja vaikuttavammassa ohjauksessa sekä liiketoiminnan syvemmissä analysoinnissa. Kehitys on kuitenkin vielä

kesken. Gartnerin tutkimuksen (Gartner 2021) mukaan 69% yritysjohtajista arvioi, että digitalisaatiohankkeet ovat kiihtymässä, liiketoimintamallit tulee uudistaa ja talousjohtajat ovat mahdollistamassa tätä muutosta. Data, analytiikka, kestävä kehitys, pilvipalvelut, osaamisen kehittäminen ja teknologiainvestoinnit ovat tulevaisuudessa digitaalisen talousohjauksen keskiössä (Gartner for Finance 2021).

Muutos on suuri myös talouden työtehtävien luonteessa: työtä ei tehdä yksin avokonttorin nurkassa, vaan joustavasti tiimityönä liiketoiminnan tarpeisiin mukautuen. Talouden osaajilta odotetaan uudenlaisia metaitaitoja: innostusta, luovuutta, asiakas- ja myyntihenkisyyttä, konsultoivaa otetta ja tiimityövalmiuksia. Esimerkiksi tilitoimistoalalla taloushallinnon työtehtävät ovat monipuolistuneet ja muuttuneet yhä enemmän asiakasyritysten

liikkeenjohtoa tukeviksi (TEM 2019). Vuosia sitten suoritettu tutkinto ei ehkä ole valmistanut näihin uudenlaisiin metataitoja ja teknologialukutaitoa vaativiin työtehtäviin.

Miten korkeakoulut voivat edistää jatkuvaa oppimista ja tukea taloushallinnon ammattilaisia toimialan haastavassa murrosvaiheessa? Tässä artikkelissa on nostettu esiin jatkuvan oppisen koulutukseen liittyviä asioita opiskelijoiden, organisaatioiden ja koulutuksen suunnittelijoiden näkökulmasta.

Erikoistumiskoulutus syntyi vastauksena alan haasteisiin

Talousohjauksen erikoistumiskoulutuksessa syvennyttiin liiketoimintaympäristön ja liiketoimintamallien muutoksiin sekä niiden vaikutukseen organisaatioiden prosesseihin, työrooleihin, talousohjaukseen ja raportointiin. Monet koulutukseen osallistuneet kertoivat, että olivat jo pidempään etsineet sopivaa koulutusta, joka syventyisi digitaalisuuden tuomaan murrokseen erityisesti talousohjauksen näkökulmasta ja antaisi uusia eväitä oman asiantuntijuuden kehittämiseksi.

Digitaalinen talousohjaus -erikoistumiskoulutusta suunniteltiin tiiviissä yhteistyössä usean ammattikorkeakoulun ja organisaation kanssa. Suunnittelusta vastasi ryhmä Haaga-Helian, Laurean, Metropolian ja Tampereen ammattikorkeakoulun taloushallinnon lehtoreita. Kun opetus- ja kulttuuriministeriölle laadittiin avustushakemusta vuonna 2017, tunnistettiin digitalisaation tuomat haasteet ja koulutuksen tarpeellisuus. Koulutuksen sisällössä haluttiin painottaa eri teknologioiden hyödyntämisen näkökulmaa, ja talousosaajat haluttiin saada yhteen pohtimaan juuri heille tärkeitä asioita – tausta ja kieli oli yhteinen.

Kokemukset ja palaute erikoistumiskoulutuksesta on ollut rohkaisevaa. Opiskelijoilta saatu palaute osoittaa, että koulutukseen osallistuneiden opiskelijoiden osaaminen lisääntyi merkittävästi. Osaamisen jakaminen tukee talousosaajan metataitojen kehittymistä, kun osaamista jaetaan vuorovaikutuksessa muiden asiantuntijoiden kanssa. Kun opiskelijat tekivät opintojaksojen tehtäviä omissa työyhteisöissään, kehitti tämä myös organisaatioiden osaamista. Ammattikorkeakoulujen näkökulmasta teknologian ja datan hyödyntäminen digitaalisessa talousohjauksessa ja liiketoimintapäätösten tukena syveni monessa organisaatiossa, ja samalla muodostui usean ammattikorkeakoulun ja organisaation asiantuntijaverkosto.

Vuoden kestoisessa koulutuksessa suurin osa opiskelijoista suoritti opintoja oman työn ohessa. Opintojaksot olivat hyvin käytännönläheisiä, ja tehtävät linkittyivät organisaatio todellisiin haasteisiin, mutta samalla korostettiin opiskelijan kykyä peilata asioita tietoperustaan. Koulutuksessa kuultiin monien edelläkävijäyritysten kokemuksia taloushallinnon digitalisaatiohankkeista. Koulutuksen tavoitteena oli, että opiskelijat voivat soveltaa uutta tietoa ja uusia kehitysideoita välittömästi oman organisaationsa kehittämiseen.

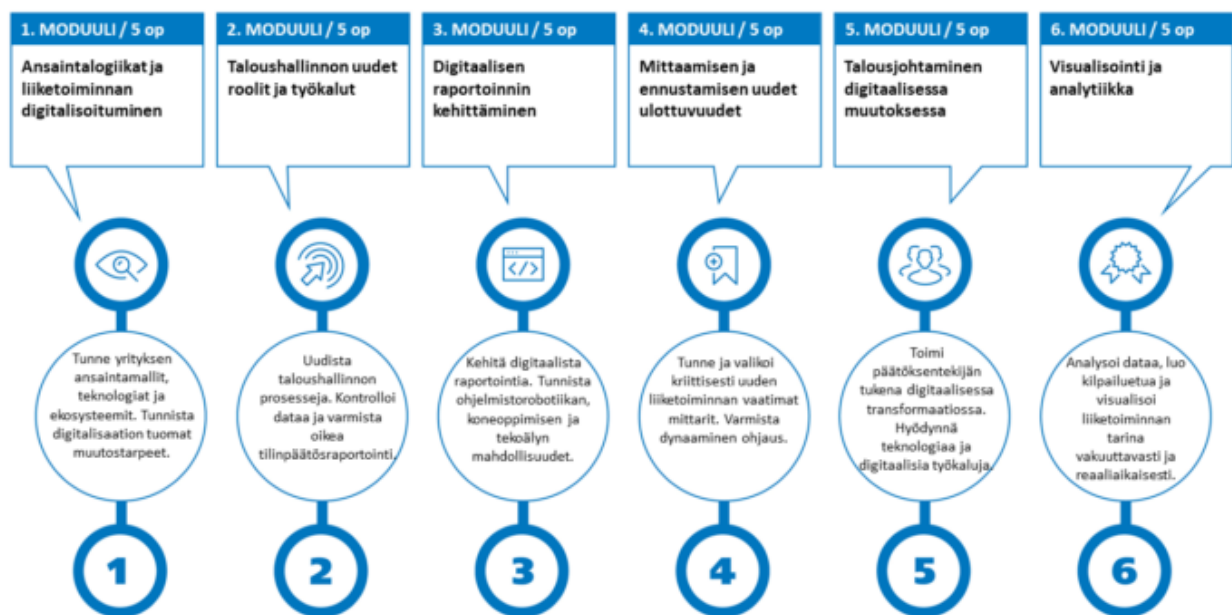

Digitaalinen talousohjaus - erikoistumiskoulutuksen sisältö ja rakenne

Koulutuksen laajuus oli 30 op, ja siihen kuului kuusi viiden opintopisteen opintojaksoa (Digitaalinen talousohjaus 2021). Opintojaksojen arviointi vastasi ylempään ammattikorkeakoulututkintoon johtavan koulutuksen arviointikriteereitä (EQF7-taso). Vuoden aikana oli 11 lähiopetuspäivää eri ammattikorkeakouluissa, tosin koronapandemian takia viimeinen vuosi järjestettiin pääosin virtuaalisesti. Jokaisesta opintojaksosta oli vastuussa tiimi kahdesta ammattikorkeakoulusta tukena verkoston asiantuntijoita.

Opiskelun alussa opiskelijat tutustuivat erilaisiin liiketoimintamalleihin ja analysoivat digimurroksen vaikutusta oman organisaation liiketoimintaan ja taloushallintoon. Koulutus jatkui talouden prosessien ja digitaalisen raportoinnin kehittämisellä tekoälyteknologioita (esimerkiksi ohjelmistorobotiikka) hyödyntäen. Lisäksi tutustuttiin data-analytiikan menetelmien hyödyntämiseen talousohjauksessa. Opintoja tukivat käytännönläheiset työpajat. Opiskelijat kokivat myös erittäin hyödylliseksi, että saivat analytiikan ohjelmistoja ja palveluita tarjoavan organisaation laajojen verkkokurssien kautta tutustua ennustavan analytiikan ja visualisoinnin työkaluihin.

Talousjohtamisen opintojaksoilla syvennyttiin mittaamisen ja ennustamisen haasteisiin, strategisen suoritusmittauksen uudistamiseen ja tiedolla johtamiseen. Opiskelijat laativat raportin oman organisaation kehittämiskohteesta, joka linkittyi data-analytiikkaan, visualisointiin, tiedolla johtamiseen tai talousprosessien ja raportoinnin kehittämiseen. Lisäksi opiskelijat pureutuivat esimerkiksi pilvipalveluiden, laskutusautomaation ja virtuaalivaluuttojen käyttöön ja kehittämiseen.

Kuva: Digitaalinen talousohjaus -erikoistumiskoulutuksen rakenne

Verkostossa on laajaa osaamista

Opintojaksojen suunnittelussa ja toteutuksessa oli mukana asiantuntijoina ja luennoitsijoina talousjohtajia, business controllereita ja järjestelmätoimittajia digitalisaation edelläkävijäorganisaatioista. Opiskelijoille oli tärkeää voida kysyä itseään askarruttavia kysymyksiä ja kuulla erilaisten organisaatioiden käytännön kokemuksista, onnistumisista ja haasteista, siitä miten ongelmia on ratkaistu käytännössä. Myös organisaatioille oli hyödyllistä pohtia opiskelijoiden esittämiä kysymyksiä. Yhteiset talousohjauksen haasteet loivat pohjaa innovoinnille ja antoivat uutta ajateltavaa opiskelijoille ja koko verkostolle.

Konsulttien esimerkit robotiikka- ja tekoälyprojekteista auttoivat opiskelijoita peilaamaan asioita suoraan oman organisaation kehittämiseen. Valmistuneen opiskelijan kommentti yritysysteistyöstä:

”On ollut huikeaa huomata, miten omat tiedot ovat vanhentuneet, ja mitä kaikkea käytännön hyötyä omassa työssäni olen kokenut uutta tietoa hyödyntäessäni. Yritys- ja koulutusmaailman vierailijat konkretisoivat sen mitä alallamme tapahtuu. Yhtäkään esiintyjää en jättäisi pois, sillä jokaisella on ollut uutta annettavaa”.

Koulutuksessa painotettiin tietoperustan tärkeyttä, tutkivaa ja kehittävää tapaa opiskella. Neljä ammattikorkeakoulua suunnitteli ja toteutti yhdessä laadukkaan koulutuksen, jossa kunkin ammattikorkeakoulun vahvuudet nousivat esiin. Koulutusta oli toteuttamasta myös yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen tutkijoita ja yliopettajia, jotka auttoivat tuottamaan tutkittuun tietoon perustuvia ratkaisuja. Opintojaksoihin liittyi ennakkotehtäviä ja teoriaan tutustumista, jolloin opiskelija pystyi valmistautumaan tuleviin aihealueisiin. Teoriatiedon ja käytännön kokemusten vertailu havaittiin tärkeäksi, samoin kyky reflektoida oppimaansa kriittisesti.

Koko organisaatio oppii

Samalla kun opiskelijat analysoivat oman työnsä kehittämistä, he tutustuivat oman organisaation prosesseihin, nykytilaan ja kehittämisprojekteihin ja johdattivat omalla esimerkillään organisaatiota entistä toimivampiin käytänteisiin. Koulutus oli tarpeeksi pitkä, jotta opiskelijat pystyivät tarkastelemaan oman organisaation käytänteitä objektiivisesti ja analyyttisesti. Vuoden aikana ehti ratkaista monia haasteita. Tuulettuminen oman organisaation käytänteistä avasi ajattelua uudelle tasolle. Opiskelijat tekivät useita ryhmätehtäviä, jolloin tehtäviin saatiin erilaisten organisaatioiden ja toimialojen näkemyksiä. Yhteinen pohdinta ja reflektointi edistivät oppimista sekä koulutuksessa että opiskelijoiden omissa organisaatioissa. Opiskelijat kannustivat työyhteisönsä jäseniä elinikäisen oppimisen polulle, ja joistakin organisaatioista koulutukseen osallistuikin useita henkilöitä, joko samana vuonna tai peräkkäisinä vuosina.

Lyhyet koulutukset ovat hyödyllisiä ja niitä on helppo suorittaa työn ohessa, mutta oppiminen

on kuitenkin pitkäjänteistä ja jatkuvaa. Talouden asiantuntijoilta vaaditaan kykyä hallita prosesseja, yhdistellä tietoa sisäisistä ja ulkoisista tietolähteistä ja erottaa olennaisin tieto. Digitalisaatio tuo paljon uusia mahdollisuuksia, mutta asiantuntijan on ymmärrettävä laajoja kokonaisuuksia ja asiaan liittyviä riskejä. Taloushallinnon asiantuntijalta odotetaan kykyä työskennellä liiketoimintajohdon kanssa ja nostaa esiin organisaation haasteita. Opiskelijat pystyivät vuoden kestävän koulutuksen aikana kehittämään organisaatioidensa digitalisaatiostrategioita, käynnistämään uusia projekteja, ja meneillään oleviin kehitysprojekteihin saatiin uusia ideoita.

Jatkuvan oppimisen haasteita

Työelämän muutoksiin ja uusiin osaamistarpeisiin voidaan vastata osaamista kehittämällä ja erilaisilla koulutuksilla. Tavoitteena on yksilöiden osaamisen jatkuva kehittäminen ja yritysten kyvykkyyden lisääminen, mutta nykytilanteen haasteina ovat koulutustarjonnan sirpaleisuus ja heikkoudet vastata työelämän tarpeisiin (ELY-keskus, 2021).

Oman osaamisen kehittämisen mahdollisuudet ovat rajattomat, kun myös verkossa tarjotaan paljon erilaisia kursseja. Korkeakoulussa voi suorittaa kokonaisen tutkinnon, mutta ne eivät aina ole sitä, mitä työelämässä olevat opiskelijat hakevat. Erikoistumiskoulutuksesta saadun kokemuksen mukaan jatkuvan oppimisen haasteisiin täytyy kehittää lyhyiden ajankohtaisten koulutusten lisäksi myös pitkäkestoisia ja joustavia koulutuksia. Monet opiskelijat haluavat opiskella työn ohessa, mutta tärkeää olisi kuitenkin voida irrottautua työstä joksikin aikaa. Nopeasti kehittyvän teknologian ja yritys ympäristön muutokset huomioiva koulutus turvataan verkostoitumalla ja osaamisen täydentämisellä yhteistyössä oppilaitosten ja organisaatioiden asiantuntijoiden kanssa.

OECD on esittänyt Continuous Learning in Working Life in Finland -arvioinnissa Suomelle suosituksia toimista, jotka muun muassa varmistavat, että jokainen voi elämänsä ja työuransa aikana opetella uutta tarpeen mukaan (OECD 2020). Yhtenä suosituksena on lisätä koulutustarjonnan vastaavuutta työelämän tarpeisiin. Ajantasainen digitaalinen talousohjaus -erikoistumiskoulutus oli esimerkki juuri tällaisesta koulutustarjonnasta.

Lähteet:

- Digitaalinen talousohjaus 2021. Digitaalinen talousohjaus –erikoistumiskoulutuksen (2020-2021) nettisivu <https://digierko906492188.wordpress.com/>
- ELY-keskus 2021. Jatkuva oppiminen. <https://www.ely-keskus.fi/jatkuva-oppiminen>
- Gartner 2021. Digital Future of Finance report <https://www.gartner.com/en/finance/trends/digital-future-of-finance>
- Gartner for Finance 2021. Top Priorities for Finance Leaders in 2021. <https://emtemp.gcom.cloud/ngw/globalassets/en/finance/documents/trends/finance-top-priorities-2021.pdf>
- OECD 2020. Continuous Learning in Working Life in Finland. Raportti 19.2.2020. <https://www.oecd.org/finland/continuous-learning-in-working-life-in-finland-2ffcfe6->

[en.htm](#)

- TEM 2019. Taloushallintoalan toimialaraportti 2019. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisu.
<https://tem.fi/julkaisu?pubid=URN:ISBN:978-952-327-453-2>

URN <http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2021112356609>

Susanna Honka

lehtori, KTM Haaga-Helia ammattikorkeakoulu

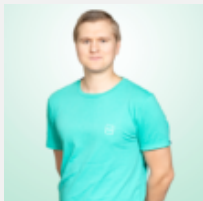
Kaija Koivusalo

lehtori, KTM Laurea-ammattikorkeakoulu

Pasi Kuusijärvi

lehtori, KTM Tampereen ammattikorkeakoulu (TAMK)

Niklas Visanko

lehtori, KTM Metropolia ammattikorkeakoulu

digitaalinen

erikoistumiskoulutus

jatkuva oppiminen

talousohjaus